Японски приказки

София, 2018

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Людмила Холодович, Александър Киров, подбор и превод, 2018
© Борис Стоилов, художник, 2018
© Издателство „Изток-Запад“, 2018

ISBN 978-619-01-0351-6

Японски приказки

Превод от японски
Людмила Холодович, Александър Киров

ИЗТОК ЗАПАД

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор 7
Безухият Хоичи 11
Благодарността на жерава 19
Чайникът Бумбуку 27
Дядото, който карал дърветата да цъфтят 35
Енотите от храма „Шоджоджи“ 41
Изворът на младостта 49
Как демоните излекували стареца 55
Как изпратиха стоножката за лекар 61
Маймуната и крабът 65
Мише сумо 69
Момотаро 75
Защо водата в морето е солена 81
Защо медузите са без кости 85

Приказката е водещ жанр в японския фолклор. Тя е ценен паметник на духовната и поетичната култура на японския народ и има огромно познавателно значение. В Япония приказките са един от най-популярните и любими жанрове на фолклора. Те се зараждат в зората на японската култура. Голяма част от японските приказки носят в себе си отпечатъка на най-древната епоха в историята на японското общество. В своеобразната форма, характерна само за приказките, са отразени начинът на мислене на древните хора, техните наивни представи за заоби-

калящия свят, произходът на обичаите и вярванията. Там се крият корените на повечето елементи на приказната фантастика, оттук водят своето начало широко известните в японския фолклор образи и сюжети. Японските приказки са неоценим извор за изучаването на бита, нравите, обичаите и традициите на страната, защото приказките на всеки народ носят в себе си отпечатъка на неговия дух. Както и при другите народи, японските приказки са органично свързани с реалния живот.

В настоящия сборник са представени основните жанрове: легенди, вълшебни приказки, приказки за животни, битови приказки.

Действащите лица във вълшебните приказки са фантастични същества – демони, планински вещици, тенгу. Много често тези същества са представени като по-глупави от човека.

Както в приказките на другите народи, така и в японските се търси справедливостта; пороците и лошите постъпки се наказват, а добрите деяния се възнаграждават. В това се състои и възпитателното значение на приказките. Такива приказки са „Благодарността на жерава“ и „Дядото, който карал дърветата да цъфтят“.

Японските приказки за животни са много близки до приказките на други народи. Разликата е основно в животните – еноти, жерави, медузи и други характерни за Япония животни. Широко разпространен е мотивът на благодарността. В ролята на благодарните животни се появяват жерави, еноти, кучета, маймуни.

В хумористичните битови приказки героите са обикновени хора и се разказва за случки от всекидневието.

Японските приказки са известни в много варианти. В настоящия сборник са включени приказки, подбрани и пре-

разказани от известния японски специалист по фолклор Кусуяма Масао (1884–1950).

За пръв път в България японски приказки се превеждат от оригинала. Този сборник без съмнение ще достави удоволствие както на децата, така и на възрастните.

БЕЗУХИЯТ ХОИЧИ

Преди много, много години проливът Шимоносеки, който разделя островите Кюшу и Хоншу, се наричал Акама. На брега на пролива се намирал будисткият храм „Амидаджи“. В този храм живеел един млад монах на име Хоичи, който много добре свирел на бива[1]. Хоичи бил сляп по рождение. Упражнявал се много усърдно и независимо от това, че бил млад, станал голям майстор. Това била главната причина настоятелят да го прибере в храма.

В съпровод на бива Хоичи пеел много добре сказанието за борбата на могъщите родове Минамото и Тайра. По онова време в залива Данноура се разиграло последното морско сражение между Минамото и Тайра. Родът Минамото победил в това сражение. Почти всички членове на рода Тайра, които се намирали по корабите, жени, деца се самоубили, скачайки във студените води, само и само да не попаднат в ръцете на неприятеля. Потънал и осемгодишният император Антоку. Баба му го взела на ръце и заедно с него се хвърлила във водата. Когато Хоичи пеел тази последна сцена, нямало човек, който да сдържи сълзите си.

Една много топла лятна нощ настоятелят и монасите отишли да отслужат панихида. В храма останал само Хоичи. Както винаги взел бива и започнал да свири. По едно време някой го повикал:

– Хоичи! Хоичи!

– Кой ме вика? Сляпсъм, не ви виждам.

---

[1] Струнен музикален инструмент, подобен на лютня. – Б.пр.

– Аз съм пратеник на много високопоставено лице, което живее тук наблизо – отговорил гласът. – Моят господар пожела да чуе как пееш преданието за последната битка. Последвай ме! Аз ще те заведа в неговия дворец.

Хоичи се разтреперил, когато разбрал, че някаква важна особа иска да чуе неговата песен, и тръгнал след пратеника. Острият слух на слепия монах отчетливо долавял звънтенето на бронята на пратеника, който вървял пред него. Той си представял, че пред него върви воин с красиви доспехи.

Не след дълго Хоичи усетил, че минават през високата врата, после през голямата градина... И стигнали до голям дворец.

Изглежда, там се били събрали много хора. Хоичи чул как шумолят копринените дрехи на дамите и как звънтят броните на воините.

– Хоичи, изпей ни сказанието за битката при Данноура – казал един женски глас.

Хоичи поставил ръцете си на струните на бивата и започнал да пее. Никога дотогава не бил пял Хоичи с такова вдъхновение. Голямата зала като че ли се превърнала в бойно поле благодарение на изкуството на Хоичи – вълните, които се разбивали в бордовете на корабите, звънът на стрелите, стоновете на тежко ранените воини, които падали във водата...

Когато стигнал до последния епизод за трагичният край на Тайра, из цялата зала се чувала приглушени тъжни ридания. След като свършил, няколко минути всички мълчали.

– Хоичи – казала след това същата дама, – благодарим ти за твоите старания. Ти надмина нашите очаквания. Господарят също остана много доволен.

– Много се радвам – отвърнал Хоичи.

А дамата продължила:

– Господарят иска да идваш тук в продължение на шест нощи да свириш на бива и да пееш. Само че на никого не бива да разказваш къде си ходил. Нали ме разбра?

Следващата нощ Хоичи отново тръгнал след воина, който дошъл да го вземе. Както и предишната нощ свирил на бива и пял. На сутринта обаче, когато се връщал, настоятелят го забелязал и попитал:

– Къде си ходил през нощта?

Хоичи помнел за обещанието, дадено в замъка, и не казал нито думичка.

Настоятелят обаче заподозрял нещо нередно. Решил, че със сигурност има някаква особена причина, щом като Хоичи не казва нищо, и заповядал на двамата си послушници да го проследят.

Същата нощ Хоичи отново излязъл, въпреки че валял дъжд. Послушниците, както им било заповядано, тръгнали след него. Въпреки че бил сляп, Хоичи вървял много бързо и изведнъж изчезнал в тъмнината.

– Къде ли е отишъл? – учудили се послушниците. – Хайде да го потърсим.

Започнали да търсят наоколо и изведнъж се озовали на гробището. Светнала светкавица и на нейната светлина те видели безброй мокри надгробни камъни, а между тях и Хоичи.

– Я виж, ето го там!

Направо се вкаменили от ужас – пред гроба на император Антоку, целият измокрен от дъжда, седял Хоичи и свирел на бива. А около него блещукали хиляди огньове на призраци.

Послушниците хванали Хоичи, измъкнали го от гробището и с всичките си сили го повлекли обратно в храма. Разбрали, че е обсебен от призраците на Тайра, които някога загинали в близкия залив.

Като чул за това, настоятелят веднага решил да направи всичко възможно, за да спаси Хоичи от призраците. Повикал го и го накарал да се съблече. След това взел туш и четка и написал магическите заклинания „Дайхання“ по цялото тяло на слепеца. После му казал:

– Хоичи, слушай ме внимателно. Твоето изкуство е привлякло призраците. Те ще те убият, ако не ме послушаш. Аз отивам отново в града. Ти ще останеш сам; който и да дойде, не му отговаряй. Седи и чети сутрата „Дайхання“. Ако отговориш, ще те убият тази нощ. Разбра ли ме?

– Да – отвърнал Хоичи.

Когато настъпила нощта, както винаги чул гласа на пратеника на призраците:

– Хоичиии, Хоичиии!

Хоичи нищо не му отговорил, защото помнел добре какво му наредил настоятелят.

Воинът се огледал, но не виждал Хоичи, защото тялото на слепия музикант станало невидимо за призрака благодарение на магическите заклинания. Хоичи чул как пратеникът влиза в храма и го търси. Изведнъж забелязал две уши, които висели във въздуха по средата на храма. Изглежда, настоятелят забравил да напише заклинанията върху ушите.

– Няма какво да се прави – казал призракът. – Ще взема тези уши като доказателство, че наистина съм ходил да викам Хоичи. Иначе няма да ми повярват.

Хоичи усетил, когато нещо студено докоснало ушите му. Това били стоманените ръкавици на призрака. Той откъснал ушите на Хоичи и си тръгнал. Болката била ужасна, но Хоичи помнел какво му заповядал настоятелят, и не издал нито звук.

На сутринта настоятелят се върнал и бързо отишъл при Хоичи.

– Хоичи! Какво става? Добре ли си?

Видял, че Хоичи седи в поза дзен, целият облян в кръв. Ушите му ги нямало. Настоятелят разбрал какво се е случило.

– Горкото момче! Как можах да забравя да напиша заклинанията и на ушите ти.

Извикал добър лекар и той намазал раните на Хоичи с лунгу – мехлем от драконови кости, най-доброто китайско лекарство за всякакви рани. Въпреки че изгубил ушите си, слепият музикант останал жив и призраците повече не идвали при него. Раните скоро заздравели благодарение на мехлема.

Скоро историята за Хоичи започнала да се предава от уста на уста и се разчула из цялата страна. Хора от всички кътчета на Япония идвали в храма „Амидаджи“ да послушат неговото пеене и започнали да наричат музиканта „Безухия Хоичи“.

И така той се прославил из цялата страна.